

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8686/2021
23.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Добриле Страјина и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Ђилас, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 1777/20 од 26.05.2021. године, у седници одржаној 23.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 1777/20 од 26.05.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 1777/20 од 26.05.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 8359/18 од 23.09.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиле којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 24.11.2016. године, закљученог између тужиле и тужене, а која гласи „Корисник кредита се обавезује да плати банци следеће накнаде и трошкове: фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“, као и да се тужена обавезе да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 5.000,00 динара са законском затезном каматом од 24.11.2016. године до исплате, те **СЕ ОБАВЕЗУЈЕ** тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 77.800,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 8359/18 од 23.09.2019. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о кредиту број ... од 24.11.2016. године, закљученог између тужиле и тужене, а која гласи „Корисник кредита се обавезује да плати банци следеће накнаде и трошкове: фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара“. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 5.000,00 динара са законском затезном каматом од 24.11.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужилци накнади

трошкове парничног поступка у износу од 44.300,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 1777/20 од 26.05.2021. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена, док је ставом другим одбијени су захтеви тужиле и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиле је са туженом банком закључила уговор о готовинском кредиту, којим је предвиђено да на име трошкова обраде кредита плати туженој накнаду у висини од 2.00% износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара, што је она и учинила дана 24.11.2016. године извршивши уплату у износу од 5.000,00 динара. Међу писменим доказима извденим у првостепеном поступку налази се и понуда за закључење уговора од 24.11.2016. године, која у тачки 3.3 предвиђа да је једнократна накнада за обраду захтева фиксна: 2,00% од износа одобреног кредита, односно 5.000,00 динара и да пада на терет корисника кредита. Поред ове накнаде, у понуди су приказани и трошкови издавања менице од 100,00 динара, трошкови кредитног бироа од 246,00 динара, и накнада за одржавање кредита 0,50% односно 6.451,12 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да банка у конкретном случају унапред припремљеним нацртом уговора није прецирала који су то стварни трошкови кредита и зашто се исти везују за износ кредита, због чега је тужиле остао непознат механизам по ком се добија висина ових трошкова. Банка није упознала тужиле о којим се трошковима конкретно ради и који су параметри за њихов обрачун, те је предметна одредба уговора противна начелу савесности и поштења, начелу еквиваленције престација и начелу равноправности странака, из чега произлази њена ништавост. Предметна одредба супротна је и члану 1065 ЗОО-а који као цену капитала прописује искључиво камату. Зато тужиле има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 24.11.2016. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3

врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди (образац 1Б-основни подаци о кредиту) поводом закључења предметног уговора о кредиту, у тачки 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита. Поред осталог, јасно је приказана једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2,00% од износа одобреног кредита, односно 5.000,00 динара, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужила обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа реализованог кредита. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође је приказана у понуди (тачка 3.2). Како је тужила, садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини трошкова који падају на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. наведеног закона. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа кредита није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужила неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав једног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, за приступ на три неодржана рочишта по 4.500,00 динара и за састав жалбе 12.000,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време пресуђења, као и за састав ревизије 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње („Службени гласник“ 37/2021 од 14.04.2021. године). Туженој припадају и тражени трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, за ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић